

اکران فیلم با نصف قیمت

■ موضوع: سینما سپیده و کریستال
■ موقعیت: خیابان وصال شیرازی

***

دهه‌های ۲۰ و ۳۰ شمسی را باید فصل شکوفایی سینماهای تهران به لحاظ اقبال تماشاگر دانست. صاحبان سینما برای جذب تماشاگر بیشتر به ترندهای مختلفی متوسل می‌شدند و برای ماندن در کورس رقابت امتیازهای ویژه‌ای برای تماشاگران قائل می‌شدند.

سینما سپیده که اوایل دهه ۳۰ در خیابان انقلاب فعلی و نبش خیابان وصال شیرازی شروع به کار کرد تنها سینمای تهران بود که در آن سال‌ها به تماشاگرانش بلیت نیم‌بها می‌فروخت و با همین ترفند علاقه‌مندان به فیلم‌های خارجی را جذب کرد. داریوش مودبیان، کارگردان و بازیگر، معتقد است سینما دیانا بعد از پیروزی انقلاب به سپیده تغییر نام پیدا کرد. او در این باره می‌گوید: «این سینما در سال ۱۳۲۲ شمسی ساخته شد و از همان بدو تاسیس نزدیک به دانشگاه تهران بود. در آن سال‌ها مسئولان دانشگاه به دانشجویان بلیت نیم‌بهای سینما دیانا را می‌دادند تا آنها را به تماشای فیلم علاقه‌مند کنند. کافه کالیفرنیا هم که یک پاتوق روشنفکری بود دقیقاً در همسایگی این سینما قرار داشت و بخشی از تماشاگران سینما دیانا هم از این کافه می‌آمدند. فدراسیون شطرنج هم روبه‌روی سینما بود و شطرنج‌بازها که عمدتاً افراد متفکری بودند برای تماشای فیلم به سینما دیانا می‌آمدند. از همه مهم‌تر اینکه چند انتشاراتی معروف هم در کوچه اسکو که نزدیک به سینما بود فعالیت می‌کردند و افراد فرهیخته‌ای که برای خرید کتاب به این کوچه رفت‌وآمد می‌کردند با دیدن سینما دیانا برای دیدن فیلم سینمایی به صرافت می‌افتادند. به همین دلیل خیلی‌ها دیانا را نخستین سینمای فرهنگی تهران می‌دانستند.»

سینما کریستال در تقاطع خیابان جمهوری و لاله‌زار یکی دیگر از سینماهای دهه ۲۰ بود که با اکران فیلم‌های هنری مشهور شد. سینما کریستال عمده شهرت‌ش را مدیون اکران نخستین فیلم دوبله‌شده تاریخ سینمای ایران است. فیلم سینمایی «وعده نخستین دیدار» که توسط اسماعیل کوشان و ابوالقاسم تفضلی در سال ۱۳۲۴ شمسی دوبله شده بود برای نخستین بار در سینما کریستال به نمایش درآمد و در آن مقطع سر و صدای زیادی به راه انداخت. شادمهر راستین، پژوهشگر و فیلمنامه‌نویس، معتقد است ویژگی‌های منحصر به فرد موجب اکران فیلم‌های خاص در سینما کریستال شده بود. او در این باره می‌گوید: «یکی از مزیت‌های ویژه سینما کریستال این بود که پرده عریضی داشت و انحصار بخش فیلم‌های ۷۰ میلی‌متری را داشت. حتی در سال‌های دهه ۶۰ هم فیلم‌های ۷۰ میلی‌متری فقط در همین سینما به نمایش درمی‌آمد که یک ویژگی منحصر به فرد بود.»

نسخه هنری تهران

از همه جنبه‌های ماندگار و جذاب سینمایی‌اش به لوکیشن‌هایی بود که تهران قدیم را برای مخاطبانش زنده می‌کرد. تماشاچی سرریال به‌وضوح می‌توانست میدان توپخانه، ساختمان شهرداری، ساختمان عدلیه، خیابان لاله‌زار، خیابان اکباتان، جواهرفروشی غازاریان، گراند هتل، ساختمان شاه‌آباد و کافه پارس تهران قدیم را ببیند. تهران سال‌های ۱۳۱۵ شمسی در این فضا به تصویر کشیده شد. داریوش مودبیان، کارگردان و بازیگر، درباره لوکیشن معروف شهرک غزالی می‌گوید: «قبل از ساخت شهرک غزالی توسط علی حاتمی، استودیویی در جاده قدیم کرج بود که به‌نوعی می‌توان از آن به‌عنوان نخستین شهرک سینمایی یاد کرد؛ استودیویی با همه امکانات مدرن آن روزگار که توسط دکتر اسماعیل کوشان راه‌اندازی شد. این استودیو پارس فیلم نام داشت که شامل دو سالن بزرگ یکی پلاتو فیلمبرداری و یکی هم لابراتور، دو سالن دوبله و نمایش فیلم، اتاق‌های متعدد برای کارگردان‌ها، بازیگران و نویسندگان بود. بعداً

■ موضوع: شهرک سینمایی غزالی
■ موقعیت: منطقه ۲۱، خیابان فرهنگ، شهرک غزالی

***

شهرک غزالی یعنی تهران در قواره‌ای کوچک‌تر در ۱۰ هکتار زمینی که برای ساخت لوکیشن سرریال هزاردستان در نظر گرفته شد. امروزه این شهرک به‌عنوان یکی از بارزترین و کارآمدترین لوکیشن‌های فیلم‌ها و سریال‌های ایرانی به‌کار می‌رود. سال ۱۳۵۸ شمسی علی حاتمی برای ساخت سرریال معروف هزاردستان که باید تهران قدیم را به تصویر می‌کشید به ساخت این شهرک همت گمارد. او زحمت زیادی برای این فیلمنامه کشیده بود. مرحوم حاتمی حتی برای نوشتن فیلمنامه راهی فرانسه شد. آنجا موهایش را از ته تراشید تا مجبور باشد در خانه بنشیند و کار فیلمنامه را تمام کند. مسلماً اجرای فیلمنامه هم باید خاص و منحصر به فرد پیش می‌رفت، شکوه و عظمت سرریال هزاردستان جدا

نخستین سینمای مدرن در غرب پایتخت

تهران آرام آرام خودش را برای برگزاری بازی‌های آسیایی سال ۱۹۷۴ میلادی (۱۳۵۳ شمسی) و میزبانی از انبوه ورزشکاران خارجی آماده می‌کرد. شهرک دهکده المپیک هم به‌صورت هتلینگ ساخته شد تا بخشی از آن مسکونی و بخشی دیگر، محل اسکان ورزشکاران خارجی باشد. سینما المپیک در بخش دوم ساخته شد تا یک مجموعه نسبتاً کامل در اختیار ورزشکاران آسیایی قرار بگیرد. سینما المپیک به واسطه دور بودن از مرکز تهران صرفاً در جریان برگزاری بازی‌های آسیایی تهران مورد توجه قرار گرفت و بعد از پایان بازی‌های آسیایی مهجور ماند. این سینما در سال‌های پایانی دهه ۵۰ برای مدتی متروک بود اما در سال ۱۳۸۸ شمسی بازسازی شد و در دسترس مردم قرار گرفت. حدادی درباره فراز و فرودهای نخستین سینمای غرب تهران می‌گوید: «سینما المپیک که ساختار مدرنی دارد و

■ موضوع: سینما المپیک
■ موقعیت: بلوار دهکده المپیک، خیابان ورزش

***

سینما المپیک را می‌توان یکی از مجلل‌ترین سینماهایی دانست که از اوایل دهه ۴۰ شمسی در تهران به یادگار مانده و با اینکه بیش از ۶۰ سال از عمرش گذشته هنوز جزو مدرن‌ترین سینماهای تهران به‌شمار می‌رود. سینما المپیک هم‌زمان با احداث دهکده المپیک و در دل این شهرک قدیمی ساخته شد و تردیدی وجود ندارد که نخستین سینمای غرب پایتخت است. نصرالله حدادی، تهران‌پژوه، برخلاف بسیاری از منابع مکتوب، معتقد است این سینما در دهه ۵۰ و بعد از افتتاح مجموعه ورزشی آزادی ساخته شده و این ماجرا با برگزاری بازی‌های آسیایی در تهران بی‌ارتباط نبوده است: «وقتی مجموعه ورزشی آزادی ساخته شد،

گفته می‌شود توسط طراحان خارجی ساخته شده در سال‌هایی که غرب تهران جمعیت قابل‌اعتنایی نداشت روزگار آرامی را سپری کرد اما بعدها به محل اکران فیلم‌های مهم تبدیل شد. مزیت مهم سینما المپیک این بود که کنار باغ‌ها و رودخانه کن واقع شده بود و عده‌ای بعد از تفریح و تفرج برای تماشای فیلم سینمایی وارد آن می‌شدند. با گذشت زمان و افزایش روزافزون جمعیت غرب تهران، سینما المپیک هم آرام آرام از انزو خارج شد و بعد از مرزبندی مناطق تهران و جدایی از منطقه ۵ و الحاق به منطقه ۲۲ از نظر جغرافیایی موقعیت مطلوبی پیدا نکرد و به اندازه سینماهای مرکز شهر مورد توجه قرار نگرفت. سینما المپیک تا قبل از ظهور پردیس‌های سینمایی، یکی از مدرن‌ترین و مجلل‌ترین سینماهای تهران بود و هنوز هم از امکانات قابل‌اعتنایی بهره می‌برد.»